

*Gesprekstoel kwaliteitsborging
examinatoren bij
programmatisch toetsen*

Festival leren van toetsen

2 juni 2023

Ingrid Vogels, HAN & Heleen Kuijper, Inholland

Programma

- Opening
- Totstandkoming gesprekstoel
 - Aanleiding voor het ontwikkelen van de gesprekstoel
 - Het ontwerpproces
 - De gesprekstoel
- Aan de slag!
- Ruimte voor vragen/ delen van opbrengsten
- Suggesties?
- Afronding

Aanleiding

- Steeds meer hbo-opleidingen die programmatisch toetsen (PT)
- Veel examencommissies zoekend in hoe kwaliteitsborging vorm te geven, onder andere met betrekking tot examinatoren
- Voorbeelden van vragen:
 - Wie is de examinerator bij PT?
 - Zijn de eisen die we aan examinatoren stellen nog toereikend?
 - Is iemand die beoordeelt een examinerator?
- Geen eenduidige antwoorden te geven!

Programmatisch toetsen vs. traditioneel toetsen

Verschillen in onder andere:

- Omvang van eenheden die worden getoetst
- Aantal betrokkenen bij een eindbeoordeling
- Holistisch versus analytisch beoordelen

Past de huidige wijze van kwaliteitsborging nog wel?

Daarom: een
gesprekstool...

- die **inzicht** geeft in de dilemma's ten aanzien van de kwaliteitsborging van examinatoren bij PT
- die **de dialoog** in examencommissies faciliteert om zo **doordachte keuzes** te maken.

Ontwikkeling van de gesprekstoel



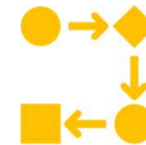
Onderzoeksfase

Analyse van kaders m.b.t. de kwaliteitsborging van examinatoren
Inventarisatie vragen en dilemma's van examencommissies



Ontwerpfase

Kenmerken, inhoud, procedures en randvoorwaarden



Ontwikkelfase

Ontwikkeling gesprekstoel op basis van ontwerp

Onderzoeksfase

- Analyse van kaders waartoe examencommissies zich dienen te verhouden bij de kwaliteitsborging van examinatoren
 - Wet op Hoger Onderwijs en Wetenschappelijk Onderzoek (WHW)
 - Onderwijs- en examenregeling (OER)
 - Toetsbeleid
- *Examencommissies kunnen zelf bepalen hoe zij invulling geven aan deze borgingstaak*

Onderzoeksfase

- Inventarisatie vragen en dilemma's van examencommissies
 - Interviews met vier examencommissies van Inholland en de HAN
 - Aanwijzen van examinatoren
 - Richtlijnen voor het construeren en afnemen van tentamens en examens
 - Vragen en dilemma's opgehaald
 - Overkoepelende thema's vastgesteld
 - Profiel van de examinerator
 - Onafhankelijk beslissen
 - Omgaan met fraude

Ontwerpprincipes voor gesprekstoel

Ontwerpprincipes				
Nr.	Kenmerken	Toelichting	Inhoud	Procedure
1	Het product bevat veelvoorkomende dilemma's/vraagstukken aangaande de aanwijzing van examinatoren en het borgen van kwaliteit van examinatoren bij PT.	Relevantie van de vraagstukken wordt duidelijk doordat de dilemma's/vraagstukken door meerdere examencommissies zijn benoemd.	De meest voorkomende vragen zijn gecategoriseerd in drie thema's: <ul style="list-style-type: none"> - Profiel van de examinerator - Onafhankelijk beslissen - Omgaan met fraude 	De thema's vormen het vertrekpunt voor het kritische gesprek.
2	De dilemma's/vraagstukken van de examencommissie sluiten aan op hun taken en bevoegdheden volgens de wettelijke kaders.	Het mogen <i>geen</i> dilemma's/vraagstukken zijn waar een opleiding of een andere actor 'eigenaar' van is.	De kaders waartoe de examencommissies zich moeten verhouden zijn inzichtelijk gemaakt in het product.	De kaders geven de gebruiker richting: waar verhouden afspraken, besluiten en procedures zich toe? Maar ook: welke kaders zijn bruikbaar om afspraken, procedures, werkwijzen en formats in onder te brengen?
3	Voor de dilemma's/vraagstukken zijn verschillende oplossingsrichtingen mogelijk.	De vraagstukken zijn niet eenduidig te beantwoorden: examencommissies moeten keuzes maken.	Het product bevat 'overwegingen' die het kritische gesprek ondersteunen.	Per thema kunnen de overwegingen besproken worden en de acties genoteerd worden.

De gesprekstoel

- Set van 11 gesprekskaarten verdeeld over drie thema's
 - Dilemma geformuleerd als vraag
 - Overwegingen
 - Kaders
- Per thema actiekaart
 - Voor het vastleggen van keuzes, argumenten en acties
- Voorzien van
 - Instructie
 - Duiding van begrippen
 - Duiding van kaders

Voorbeeld van een gesprekskaart

Profiel van de examinator

Hoe definieer je wie examinator is?

Overwegingen

- Welke taken/verantwoordelijkheden hebben examinatoren? Bij wie zijn deze taken/verantwoordelijkheden belegd?
- Zijn de taken/verantwoordelijkheden toereikend gezien vanuit het concept programmatisch toetsen?

Kaders

- Examinatoren zijn personen die tentamens afnemen en de uitslag daarvan vaststellen (WHW art. 7.12c).
- Wat staat in de OER over de examinator en zijn taken/verantwoordelijkheden?
- Wat staat in jullie profiel van de examinator over taken en verantwoordelijkheden?
- Wat zegt het toetsbeleid over taken/verantwoordelijkheden van de examinator?

Overzicht dilemma's in gesprekstoel

Thema	Dilemma
Profiel van de examinator	Hoe definieer je wie examinator is?
	Is het nodig om onderscheid te maken in eisen die worden gesteld aan 'reguliere' examinatoren en examinatoren die betrokken zijn bij PT?
	Mag de examinator iets vinden van de kwaliteit die beoordelaars leveren?
	Kunnen docenten met weinig ervaring in PT worden aangewezen als examinator?
	Kan een externe (werkveld)deskundige worden aangewezen als examinator?
	Hoe borg je blijvende toetsbekwaamheid van examinatoren?
Onafhankelijk beslissen	Kan de examinator ook betrokken zijn bij low stake en medium stake beoordelingen?
	Kunnen (in een klein docententeam) alle docenten examinator zijn als onafhankelijk beslissen wordt nagestreefd?
Omgaan met fraude	Wat is de verantwoordelijkheid van de examinator in het constateren van fraude?
	Heeft de beoordelaar van datapunten een rol in het constateren van fraude?
	Moet de examencommissie ingrijpen als fraude bij een datapunt wordt geconstateerd?

Duiding van begrippen

- **Beoordelen**
het waarderen van datapunten (low stake) en/of het nemen van tussentijdse beslissingen (medium stake).
- **Beslissen**
het nemen van zwaarwegende eindbeslissingen/ slaag-zakbeslissingen (high stake).
- **Besliscommissie**
twee of meerdere examinatoren die samen een eindbeslissing nemen.
- **Examinator**
persoon die de eindbeslissing neemt. Afhankelijk van het standpunt van de examencommissie kunnen hier ook andere actoren toe behoren.

Gebaseerd op:

Baartman, L., van Schilt-Mol, T., & van der Vleuten, C. (2020). *Programmatisch toetsen: voorbeelden en ervaringen uit de praktijk*. Hogeschool Utrecht.



Werkwijze

Stap 1

Kies een aantal gesprekskaarten, afhankelijk van het thema (of de thema's) waar jullie mee aan de slag willen gaan.

Stap 2

Voer het gesprek met behulp van de overwegingen op de gekozen gesprekskaarten.



Werkwijze

Stap 3

Leg jullie standpunten, argumenten en acties per thema vast op de actiekaarten.

Tip

- *Houd de duiding van begrippen bij de hand, of pas de terminologie op de gesprekskaarten aan op de eigen terminologie.*
- *Kies ter ondersteuning van het gesprek een werkvorm uit het [Professionaliseringsalfabet](#) van het Netwerk Toetsbekwaamheid:*
 - [Gluren bij de burens](#)
 - [Mastermind](#)
 - [Krakeling/kluwen](#)

Aan de
slag!

Kies een gesprekskaart. Meerdere kaarten bespreken kan!

Voer het gesprek met behulp van de overwegingen op de gekozen gesprekskaarten.

Noteer enkele opbrengsten of vragen voor de plenaire terugkoppeling

Leeromgeving programmatisch toetsen –
zorgen borgen-handvatten

Terugkoppeling en ruimte voor vragen



Vragen? Suggesties?

Heleen Kuijper - heleen.kuijper@inholland.nl

Ingrid Vogels – Ingrid.Vogels@han.nl



EXAMENS

Tijdschrift voor de toetspraktijk

Gesprekstoel kwaliteitsborging examinatoren bij programmatisch toetsen

– een hulpmiddel voor examencommissies in het hoger onderwijs

- Plagiaat bij groepsopdrachten
- Interview met Gerard Straetmans
- De geschiedenis van de slaag-zakregeling
- Sneeuw in Caribisch Nederland?

Jaargang 20

Nr. 2 Mei 2023

Meer weten?

- [Leeromgeving programmatisch toetsen – zorgen borgen-handvatten](#)
- [E-XAMENS – Tijdschrift voor de toetspraktijk](#)